

Fragment rede KVP-voorzitter Vergeer — 4 september 1975 — Oisterwijk

Het congres

Woensdagavond, 3 september 1975 heeft het partijbestuur van de KVP opnieuw vergaderd over de recente ontwikkelingen in het CDA. Het partijbestuur bleek unaniem van mening dat er voor ons geen ruimte meer aanwezig is voor concessies op het terrein van degenen die het CDA in de landspolitiek vertegenwoordigen.

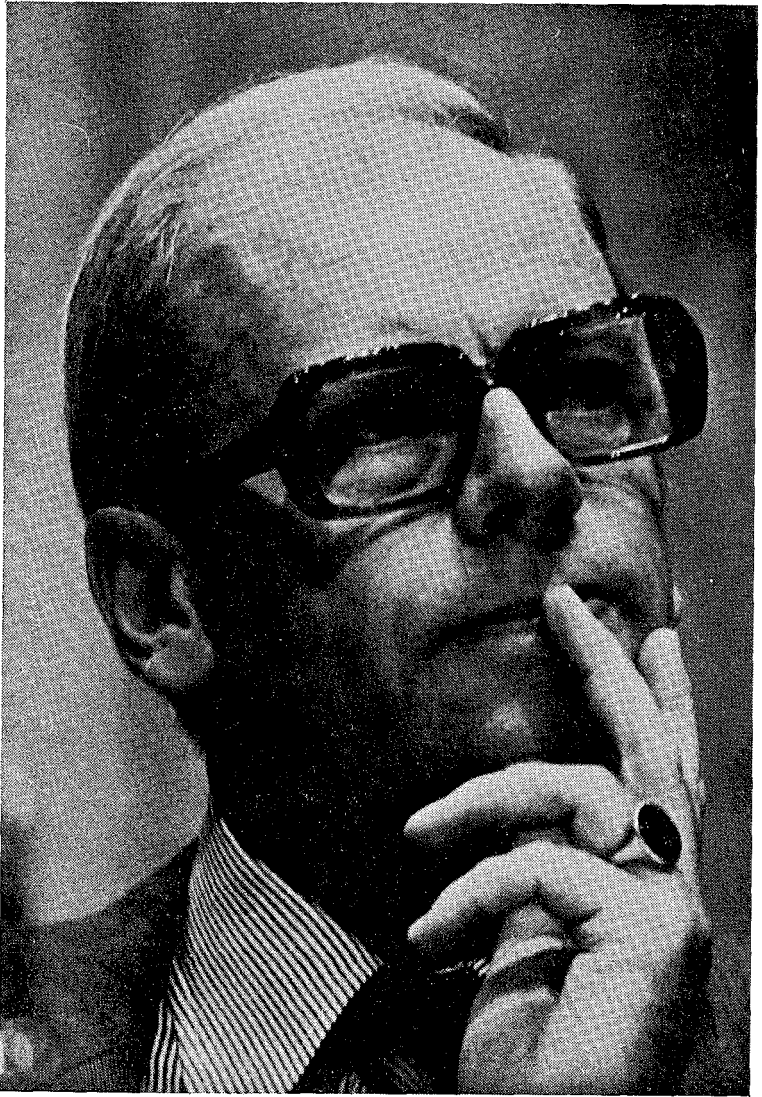
Conclusies

Het partijbestuur meende ook dat de kaderleden zo spoedig mogelijk inzicht moeten hebben in de conclusies waartoe het beraad van 3 september jl. heeft geleid. Die conclusies zijn terug te vinden in de redevoering die KVP-voorzitter Vergeer in Oisterwijk uitsprak. De meest kenmerkende passages van deze redevoering volgen hieronder:

Het CDA is verzeild geraakt in de ernstigste crisis in zijn nog zo prille bestaan, want het bestaat wel. Ik zet alles nog eens op een rijtje:

In Woudschoten in februari van dit jaar bereikten de drie partijen, KVP, ARP en CHU overeenstemming over de statuten van het CDA.

In de artikelen 2 en 3 ligt het karakter van het CDA vast. Artikel 2 bepaalt dat het evangelie het enige uitgangspunt van het CDA is. Artikel 3 stelt dat het CDA zich uitdrukkelijk richt tot de gehele Nederlandse samenleving zonder onderscheid naar geloofsovertuiging of maatschappelijke groepering. Deze beide artikelen maken het CDA tot een beginsel- en een programpartij die zich tot het gehele Nederlandse volk richt. Over de uitleg van de statuten kwamen er moeilijkheden, de meerderheid van de ARP vindt dat CDA-vertegenwoordigers anders dan gewone leden ook persoonlijk op het evangelie aangesproken moeten kunnen worden. De KVP en de CHU vinden echter dat als mensen voldoen aan de eisen om lid te worden van het CDA zij in beginsel ook het CDA moeten kunnen vertegenwoordigen. Anders zouden er twee soorten leden zijn, namelijk leden die wel en leden die niet als vertegenwoordiger zouden kunnen worden gekozen. De twist over de vraag of CDA-vertegenwoordigers ook voor zichzelf persoonlijk het evangelie als inspiratiebron moeten aanvaarden schiep veel onzekerheid in de partijen die het CDA vormen. De KVP vond dat die onzekerheid moest worden weggenomen. Dat vond het AR-partijbestuur zelf trouwens ook. Niet voor niets verzocht het AR-partijbestuur enkele dagen voor het congres aan het dagelijks bestuur van het CDA om een duidelijke congresuitspraak op dit punt voor te bereiden. Het dagelijks bestuur van het CDA legde een duidelijke verklaring voor waarin twee leden van de AR-delegatie zich niet konden vinden. En het congres besliste! Op democratische wijze met een overgrote meerderheid.

W. J. Vergeer, voorzitter van de KVP.

Als de ARP nu bezorgd is dat het CDA niet of te weinig een beginselpartij zal worden dan moeten wij bereid zijn om door program en beleid te bewijzen dat het CDA wel degelijk niet een louter pragmatische programpartij zal zijn. De met overgrote meerderheid aangenomen resolutie laat op dit punt geen enkele twijfel. Ik heb zelf via een amendement die relatie nog sterker tot uitdrukking willen brengen. Wat gaat er nu verder gebeuren. Ik begrijp heel goed dat door de meningsverschillen binnen de ARP die partij een moeilijke tijd doormaakt. Die moeilijkheden laten ons niet onberoerd. In de eerste plaats omdat moeilijkheden van onze vrienden ook onze moeilijkheden zijn. Vervolgens omdat zij ten nauwste samenhangen met de toekomstkansen van het CDA. Met het oog op dit laatste meen ik dat wij de ARP die binnenkort een partijraad gaat houden mogen vragen op korte termijn duidelijkheid te verschaffen over haar opvatting inzake de betekenis van de grondslag voor het politiek handelen voor zover het betreft de eisen die aan vertegenwoordigers gesteld moeten worden.

Discussie binnen CDA is beslist

Ik meen dat die discussie binnen het CDA is beslist en derhalve binnen het CDA niet langer door kan gaan. Voor alle duidelijkheid wil ik stellen dat mijn partij volledig onderschrijft het congresbesluit dat in de CDA-organen een bezinning dient te blijven plaatsvinden op de consequenties van de grondslag voor het praktisch politiek handelen. Ik meen ook dat met die duidelijkheid zekerheid dient te worden verschaft aan de verdere voortgang van het CDA zowel voor wat betreft de ene lijst als de gezamenlijke intentie die wij hebben namelijk de verdere groei naar één partij. Wij hebben samen de nota van de Contactraad en verschillende programma's voor het regeringsbeleid gemaakt alsmede veel positieve ervaringen met locale respectievelijk regionale samenwerkingsverbanden opgedaan. Zou het niet mogelijk zijn elkaar te vinden op grond van het wederzijds vertrouwen dat de door elk der partijen volgens eigen procedure aan te wijzen kandidaten voor de Tweede Kamerverkiezing van 1977 voor elkaar aanvaardbare representanten van het CDA zullen zijn? Zou het vervolgens niet mogelijk zijn dat de gezamenlijke ervaring in één fractie na die verkiezingen tot het vertrouwen zou leiden dat de voor volgende verkiezingen dan door het CDA aan te wijzen kandidaten in het kader van de aanvaarde resolutie herkenbare christen-democraten zullen zijn?

Theoretisch risico

Deze gedachte houdt voor de ARP formeel een zeker risico in maar de ARP zal toch voor dit in mijn ogen sterk theoretisch risico het CDA niet op het spel willen zetten. Dat laatste gebeurt als de ARP er op zou staan de discussie over het op het congres besliste punt te heropenen of anderszins op deze beslissing terug te komen dan wel als zulks niet het geval is

daaraan consequenties voor de verdere voortgang voor het CDA zou verbinden ten aanzien van de ene lijst en of de nieuwe partij. De ARP moet over die zaak met zichzelf in het reine komen. Ik hoop en vertrouw dat de partijen elkaar in het nader overleg over de betekenis van de grondslag voor program en praktisch beleid zullen vinden.

Fragment rede KVP-fractievoorzitter mr. F. H. J. J. Andriessen — 4 september 1975 — Oisterwijk

Het CDA is in een critieke fase. De discussie gaat over en weer en dan is er het gevaar dat de standpunten verharderen. Ik geef daarvan twee voorbeelden.

Verklaring Arjos

Het eerste is de verklaring van de Arjos *) die zegt dat de ene kandidatenlijst van de baan is na de congresuitspraak over de grondslag. Deze uitspraak komt in strijd met de verklaring van het partijbestuur van de ARP waarin wordt gezegd dat men wel blijft streven naar de ene lijst, maar waar toch ook voorwaarden zijn ingebouwd.

Ik wil daarover het volgende zeggen. Aan de totstandkoming van de ene lijst is altijd slechts één voorwaarde gesteld nl. een voldoende eenheid van beleid, welke in het parlementaire jaar 1975/76 aanwezig zou moeten blijken.

Andere voorwaarden zijn niet ter sprake gekomen, ook niet de kwestie van de grondslag. Dat is ook logisch, want daaromtrent was in Woudschoten overeenstemming bereikt. Het congres heeft nu bij meerderheidsbesluit daarvan een interpretatie gegeven, die ook in belangrijke mate in de ARP wordt aanvaard. Het gaat niet aan om in dit stadium de in de statuten vastgestelde doelstelling van de ene lijst weer ter discussie te stellen. Een vitaal element voor de voortgang van het CDA zou dan weer onzeker worden gemaakt. Ik vind het standpunt van de Arjos dan ook onjuist en inconsequent en voor het CDA niet aanvaardbaar.

Meerderheid beslist

Het partijbestuur van de ARP wenste dat het CDA-d.b. een duidelijke congresuitspraak zou voorbereiden. Die uitspraak moest om duidelijk te zijn kiezen voor het ene of het andere standpunt. Die keuze werd gemaakt. Uitstel van de beslissing had dan ook geen enkele zin meer. Integendeel, als de standpunten niet overbrugbaar blijken en er moet een besluit genomen worden, dan beslist de meerderheid en geeft een van beide standpunten gelijk. Dat heeft het congres, dat volledig bevoegd was, gedaan. Niet alleen met stemmen van KVP en CHU, maar ook met stemmen van de ARP.

*) Arjos-verklaring van 30 augustus 1975 (zie pag. 58).